

Nr 13.

Av herrar **Röing** och **Nilsson** i Tånga, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förslag till lag om upplagsbevis.

Vid riksdagen 1871 väcktes genom motion i andra kammaren förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggandet av en särskild lag »angående s. k. upplagshus eller upplagsplatser, der en producent eller handlande kunde upplägga en vara mot ett kvitto af den beskaffenhet, att det representerade sjelfva varan, så att denna ej kunde säljas eller pantsättas utan genom ett öfverflyttande af beviset, eller tagas i mät eller beläggas med kvarstad utan att sådan åtgärd träffade sjelfva beviset». I kungl. propositionen till riksdagen 1872 förklarade emellertid Kungl. Maj:t att »ett lagstads-gande i sådan syftning komme dock ostridligt att innebära en ganska väsentlig afvikelse från de i vår lagstiftning gällande grundsatser och dertill åstadkomma den oegentligheten, att handlingar, utfärdade med enahanda ordalydelse, möjligen äfven af en och samma person, icke alltid komme att inför lagen medföra samma verkan. De betänkligheter, som häraf måste uppstå, anser Kungl. Maj:t vara af beskaffenhet, att kunna rubbas endast genom ett tydligt ådagalagt behof deraf för våra näringar». Då Kungl. Maj:t hyste tvivel om ett dylikt behofs befintlighet samt ansåge, att innan man skrede till lagstiftning, först erfarenhet borde vinnas från lagerhus, »som snart borde uppstå äfven hos oss», förklarade Kungl. Maj:t sig endast i så måtto vilja tillmötesgå riksdagens anhållan, att Kungl. Maj:t föreslog riksdagen att antaga en förklaring av 17 kap. 3 § Handelsbalken af innehåll, att panträtt i lösegenom äfven kunde vinnas, därest gods, varå ägaren medgivit panträtt, innehades av tredje man, som förbundit sig att tillhandahålla panthavaren godset eller dess värde.

Det rättsinstitut, som motionen avsåge att införliva med vår rätt, hade i åtskilliga länder, framför allt i England, Nord-Amerikas förenta stater och Holland, visat sig vara till stor fördel för befordrandet av handeln och näringarna. Genom knytandet av rättshandlingar till själva upplagsbeviset (warrants) hade vunnits ett synnerligt bekvämt och smidigt medel för affärs-transaktioner. Då upplagsbeviset representerar varan, ungefär på samma sätt som ett konossement vid sjötransporter, kunna alla de med köpenskapen

förenade rättshandlingarna, överlåtandet av äganderätten, pantsättning, företags utan att varan behöver lämna upplagshuset. Att härigenom betydande kostnader och tidsförlust kunna undgås, torde vara självfallet, liksom ock att transaktionerna kunna ske på ett enklare och mindre omständligt sätt. För att upplagsbevisen rätt skola kunna göra sina fruktbringande verkningar gällande, fordras emellertid, att varuomsättningen nått ett visst omfång och att rörelsen i viss mån koncentrerar sig till särskilt gynnsamt belägna platser, såsom t. ex. de stora import- eller exporthamnarna, viktigare järnvägsknutpunkter m. fl. dylika. Vidare måste givetvis även finnas företag, vilka hava till uppgift att emottaga främmande varor till lagring i därtill avsedda lämpliga lokaler, samtidigt som dessa företag böra vara sådana, att de av dem utfärdade upplagsbevisen kunna med fullt förtroende emottagas. I alla dessa hänseenden torde vårt näringsliv sedan 1872 undergått en storartad utveckling. Vår utländska handelsomsättning, som år 1872 endast uppgick till 406,372,957 kr. omfattade år 1920 trots den redan då började depressionen icke mindre än 5,592,406,459 kr. Knappast mindre torde utvecklingen av vårt kommunikationsväsende till lands och vatten varit. De transoceanska förbindelserna, av vilka knappt ett spår fanns 1872, utgöra nu en bland de viktigare grenarna av vår sjöfart. Utbyggandet av Sveriges hamnar har hållit jämna steg med utvecklingen i övrigt och stå hamnarna särskilt genom de på senaste tiden inrättade frihamnarna och frilagren väl rustade att mottaga den internationella trafiken. Behovet av att kunna använda sig av främmande lokaler för lagring av varor torde också nu genom utvidgandet av handeln och omsättningen vara helt annat än år 1872, varom inrättandet av statens upplagshus för spannmål, uppförandet av ett flertal kommunala och enskilda fryserier samt de i frihamnarna uppförda storartade lagerhusen bland annat torde bära vittne. Att dessa företag även äro väl kvalificerade att utfärda upplagsbevis torde väl heller icke kunna dragas i tvivelsmål. Den antydda utvecklingen torde alltså få anses hava medfört, att förutsättningarna för användandet av upplagsbevis mera än väl nu äro för handen. Att med så stora förutsättningar för användandet av upplagsbevisen behovet av dylika icke ännu mera allmänt givit sig till känna, torde få tillskrivas den korta tid, som de av oss antydda och såsom nödvändig förutsättning angivna företagen för lagring av främmande varor varit i verksamhet tillsammans med den här i landet i allmänhet ringa kännedom om upplagsbevisens användbarhet och nytta. Behovets befintlighet torde dock få anses otvivelaktigt liksom den nytta införandet av upplagsbevis av antytt slag skulle medföra för vårt land. Vi vilja endast framhålla, huruledes för att de med stor kostnad anlagda frihamnarna skola kunna bli till verklig nytta för å andra platser bosatta köpmän, det är nödvändigt att sätta dessa i tillfälle

att kunna disponera sina i frihamnarna befintliga varor på ett lätt, bekvämt och billigt sätt. Upplagsbevisen hava i detta hänseende visat sig sällsynt väl motsvara önskemålet. Även för uuderlätandet av transitotrafiken från frihamnarna skulle en lagstiftning angående upplagsbevis vara mycket betydelsefull. För användandet av statens upplagshus för spannmål borde möjligheten att kunna utfärda upplagsbevis med full säkerhet mot sådana rättsanspråk, som ej grunda sig på beviset, vara av synnerlig vikt, och icke minst borde spannmålsproducenterna kunna draga nytta av att kunna försälja, leverera, pantsätta sina i lagerhuset förvarade produkter med tillhjälp av upplagsbevisen. För andra livsmedelsproducenter och handlare skulle möjligheten att använda sig av fryshusen i icke oväsentlig grad stegras, därest upplagsbevis med lagstadgad rättskraft finge utfärdas. Ytterligare exempel på behovet av upplagsbevisen och deras nytta för handeln och det övriga näringslivet än de här antydda vore lätt att angiva. Den tvekan, som Kungl. Maj:t uttalade år 1872, synes mig under de av oss antydda förändrade förhållandena numera vara obefogad, och vi anse att särskilt i dessa tider af ekonomisk depression intet bör underlåtas, som kan underlätta omsättningen och göra densamma mindre kostsam och omständlig. Tiden tyckes oss därför nu vara inne, att riksdagens för över 50 år sedan uttalade önskemål realiserades. Huruvida en lagstiftning rörande upplagsbevis också verkligen skall medföra all den nytta den kan innebära, beror ytterst på representanterna för näringslivet själva. Vid lagstiftningen bör endast tillses, att bestämmelserna ej mera än som för uppnåendet av ändamålet är absolut nödvändigt binder näringslivets rörelsefrihet eller tynger densamma genom omständliga eller onödiga formaliteter.

På grund av vad vi sålunda anført, få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utarbета och för riksdagen framlägga förslag till lag om upplagsbevis i syfte att upplagsbevisen måtte representera den vara, å vilken den lyder, och att rättshandlingen avseende varan måtte knytas vid upplagsbeviset.

Stockholm den 16 januari 1923.

Erik Röing.

O. Nilsson.

Tånga.